

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK BEĞENİ VE TERCİHLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER YÖNÜNDE İNCELENMESİ (SİVAS/ZARA ÖRNEĞİ)¹

INVESTIGATION OF MUSIC LIKE AND PREFERENCES OF SECONDARY
EDUCATION STUDENTS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES (SAMPLE OF
SIVAS/ZARA)

Uğur DOĞAN²

Öz

Bu çalışmada; Sivas'ın Zara İlçesi'nde bulunan MEB'e bağlı dört farklı lise türünde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan öğrencilerin müziksel beğenileri ve tercihlerinin; okul türü, cinsiyet, gelir düzeyi, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi, ailelerinden, kitle iletişim araçlarından, arkadaş gruplarından ve sosyal çevrelerinden etkilenme durumları gibi çeşitli değişkenler göz önünde bulundurularak incelenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Verileri elde etmek için 19 sorudan oluşan "Müzik Tercihleri Anket Formu" düzenlenmiş olup, söz konusu anket dört farklı okulda toplamda 727 öğrenciye uygulanmıştır. Anket oluşturulurken daha önce ilgili konuda yapılan çalışmaların literatür taraması yapılarak incelenmiş ve istatistik uzmanı aracılığı ile anketin güvenilirliği sağlanmıştır. Uygulanan anketten elde edilen veriler SPSS paket programıyla çözümlenmiş olup, frekans, yüzde, Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis testleri uygulanarak araştırmanın bulguları yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin müzik dinleme aracı olarak en çok cep telefonu kullandıklarını, öğrencilerin büyük çoğunluğunun konser, dinleti, koro çalışması vb. müziksel etkinliklere katılmadıklarını ifade ettikleri gözlemlenmektedir. Öğrencilerin dinlemeyi tercih ettikleri müzikler konusunda ailelerinden, arkadaş çevrelerinden, kitle iletişim araçlarından ve okulda verilen müzik derslerinden etkilenmedikleri, genellikle dinlenmek ve rahatlamak amacıyla müzik dinlemeyi tercih ettikleri araştırmanın diğer önemli bulgularındandır. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Arabesk-Fantezi müziği daha fazla tercih ettiği görülmektedir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre Türkçe Pop, Rock-Anadolu Rock ve Yabancı Pop Müzik türünü daha fazla tercih ettikleri gibi sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçlar doğrultusunda çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Beğenisi, Müzik Tercihi, Ortaöğretim Öğrencileri

Abstract

In this research, it is aimed to analyze and compare musical tastes and preferences of students who have been studying in four different types of high school affiliated to National Education Ministry during 2016-2017 academic year in Zara, district of Sivas, by taking into account such variables as gender, level of income, grade of school, and influence that they get from their families, media, friends and social circles. "Musical Preferences Questionnaire", consisting of 19 questions, was prepared and applied on 727 students in four different types of school. Throughout preparation process of the questionnaire, literature survey had been conducted on the studies carried before about the same topic and reliability of the questionnaire was ensured with the help of statistician. Data obtained from the questionnaire were analyzed and findings of the research were interpreted by applying frequency, percentage, Mann, Whitney-U and Kruskal-Wallis tests. As a result of the research, students stated that they use cell phones most to listen to music and the majority of the students don't attend such musical activities as concert, audition, chorus exercises, etc. Another finding of the research is that the students are not influenced by their families, social circles, friends, musical courses at school and media in terms of the music they prefer and that they generally prefer listening to music in order to relax and ease.. As a consequence of comparisons, it is observed that male students prefer Turkish Folk Music, Turkish Classical Music and Arabesque-Extravaganza Music more compared to female students. Such results are also observed that female students prefer Turkish Pop, Rock- Anatolian Rock and Foreign Pop music types more compared to male students. In the light of these results, it is tried to offer solution.

Keywords: Musical Taste, Musical Preference, The Students of High School Level

¹Bu çalışma yazarın 2019 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Programındaki tez çalışmasından uyarlanarak hazırlanmıştır.

²Doktora Öğrencisi, doganugur@hotmail.com, Orcid:0000-0002-7591-0012

1. GİRİŞ

Seslerin belirli kurallar çerçevesinde bir araya getirilmesiyle meydana gelen müzik, duygu ve düşüncelerin ifade edilebilmesine olanak tanıyan özelliği ile insan yaşamının vazgeçilmez bir parçasıdır. Bir eğlence aracı olmanın yanı sıra insan ruhunu derinden etkileyebilen, insanları ortak hisler ve fikirler etrafında birleştirebilen nitelikleri müziğin diğer sanat türleri arasında önemli bir konuma yerleşmesinde etkili olmaktadır. Varoluşu insanlık tarihi kadar eskiye dayanan müzik, doğadaki seslerin taklidiyle başlayan serüveninde kimi zaman insanların haberleşme aracı olmuş, kimi zaman hastalıklarına şifa bulmasına yardımcı olmuş, kimi zaman dini ritüellerde insanın yaratıcısıyla arasında adeta bir köprü vazifesi görmüş, kimi zaman ise insan ruhundaki gizli duyguların hayat bulmasına yardımcı olmuştur.

Duygu ve düşüncelerin ifade edilebilmesinde bir araç olan müzik, kültürel bir unsur olmanın yanı sıra insan yaşamında başkaca işlevsel özelliklere de sahiptir. Müziğin insan yaşamındaki işlevselliği, insanların müzik tercihlerini etkileyen etkenlerden biri olarak gösterilebilir. Hoş vakit geçirmek, kültür edinmek, dinlenmek, duyguları ifade etmek, sosyalleşmek gibi nedenler bireyin farklı müzik türlerine ilgi duymasında etkili olan başlıca etkenler olarak sıralanabilir. Uludağ (1992: 354), öznel bir sanat türü olan müziğin her insanda farklı hisler uyandırdığına dikkat çekmektedir. Bireyin içerisinde bulunduğu ruhsal durum, sahip olduğu sosyo-kültürel altyapı, mevcut ekonomik imkânlar, almış olduğu eğitim ve daha birçok etken müzik tercihlerine etki edebilmekte ve bireyin dinlediği müzikler hakkında iyi ya da kötü bir yargıya varmasında belirleyici olabilmektedir. Say (2007: 19), kişinin müzik beğenisi ve tercihinin, içerisinde bulunduğu doğal, toplumsal, kültürel şartlar ve olanaklar doğrultusunda biçimlendiğini ifade etmektedir. Bireyin müzik beğenisi temellerinin, bebeklikten itibaren ailede dinlenen müziklerle dolaylı yollardan tanışılmasıyla ve erken çocukluk döneminde sosyal çevre ile etkileşimde bulunulmasıyla biçimlenmeye başladığı söylenebilir. Bireyin 9-12 yaş dönemi, müzikal becerinin biçimlenmesinde oldukça önemli sayılmaktadır (Uçan, 2005: 16). Müzik tercihleri ve beğenisi konusunda bireyin eğitim-öğretim yaşantısının ve akran grupları ile etkileşiminin de önemli ölçüde etkili olduğu ifade edilebilir. Soyut düşünce yetilerinin gelişmeye başladığı ergenlik döneminde kimi genç bireyler çalgı öğrenme ya da çeşitli müzik topluluklarına katılma gibi aktivitelere yönelirken, kimileri ise müzik dinlemeye daha fazla zaman ayırarak, dinledikleri müzikleri arkadaşlarıyla paylaşmaktan büyük mutluluk duymaktadırlar (Çoban, 2005: 74). Eğitim kurumlarında işlenen müzik dersleri kapsamında gerçekleştirilen müzik etkinliklerinin gençler arasındaki arkadaşlık ilişkilerinin pekiştirilmesinde, birey duygularının açığa çıkarılarak kişisel ve toplumsal ihtiyaçlarının giderilmesinde önemli rolü vardır (Kulaksızoğlu 2001: 166-167). Aydoğan (1990: 83), müzik eğitiminin bireyin müziği farklı yönleriyle ele alabilmesinde ve müzik tercihleri konusunda daha seçici davranmasında etkili olduğuna, müzikal aktivitelerin ise bireyin dış dünya ile etkileşimini güçlendirerek sosyal yaşamında sağlıklı ilişkiler kurabilmesinde etkili olduğuna dikkat çekmektedir. Eğitim kurumlarında yer alan müzik dersleri, öğrencilere ortak müzik kültürü ve müzik beğenisi kazandırarak toplumda kültürel kalkınmaya hizmet etmektedir (Çiçek, 2000: 5). Bireyin estetik bir bakış açısı kazanarak ait olduğu toplumun kültürünü daha yakından tanıyabilmesinde ve belirli bir kültürel seviyeye erişebilmesinde müzik eğitiminin önemli rol oynadığı ifade edilebilir. Müziğin duyguların ifade edilmesinde olduğu kadar duyguların yönlendirilmesinde de oldukça etkili bir sanat türü olduğunu söylemek mümkündür. Özal (2002: 8), müziğin dinleyicilerde uyandırdığı coşku, neşe, keder gibi duygular yoluyla onların davranışlarına etki edebildiğini öne sürmektedir. Kendini ve dış dünyayı henüz tanımaya başlayan genç bireylerin kaliteli ve geçerli müzik türlerine yönlendirilerek geniş bir müzik kültürü ve beğenisi edinmelerinin sağlanması hususunun müzik eğitiminde oldukça önemli olduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi ve temellerinin sağlam bir zemine oturtulabilmesi adına konu ile ilgili daha önceden yapılan benzer nitelikteki çalışmaların literatür taraması yapılarak söz konusu araştırmalarda kullanılan yöntemler ve ulaşılan bulgular incelenmiştir. Müzik beğenisi ve tercihlerine ilişkin yapılan literatür taramasında;

Uslu ve Vural (2011) yaptıkları çalışmalarında; Niğde’de müzik öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan 87 müzik öğretmeni adayı ile yine aynı bölgede görev yapan 35 müzik öğretmenin müziksel beğeni ve tercihlerini tespit edip karşılaştırmak amacıyla anket tekniği uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre; müzik öğretmenlerinin günlük yaşamlarında öğrencilere oranla müzik dinlemeye daha fazla zaman ayırdıkları, her iki grubun da öncelikli olarak kültür edinmek amacıyla müzik dinlemeyi tercih ettikleri, günlük yaşamlarında müziksel etkinliklere çoğunlukla zaman ayırdıkları gözlemlenmiştir. Çalışmada öğrencilerin müziksel tercihleri konusunda hiç kimseden etkilenmedikleri, müzik öğretmenlerinin ise ailelerinden etkilendikleri, öğretmenlerin en çok Türk Sanat Müziği, öğrencilerin ise Türk Halk Müziği türünü dinlemeyi tercih ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yazıcı ve İrven (2015) Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nda 2012-2013 eğitim-öğretim döneminde öğrenim gören olan öğrencilerin müziksel beğeni ve tercihlerini tespit etmeyi hedefledikleri nicel araştırma modeli çalışmalarında; tarama yöntemi tercih etmiş, verileri elde etmek için ise anket kullanmıştır. Söz konusu anket Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nda öğrenim görmekte olan toplam 121 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların büyük çoğunluğunun sanatsal kazanım için müzik dinledikleri, müzik dinleme aracı olarak cep telefonu kullandıkları, okulda eğitimini aldıkları klâsik batı müziği ve Türk sanat müziğinin yanı sıra jazz müziği türünü dinlemeyi tercih etmedikleri gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların büyük çoğunluğunun Türk halk müziği türünü dinlemeyi tercih ettikleri, bir müzik eserini beğenip beğenmemelerinde en önemli etkenin müzikalite olduğu da araştırmanın bulguları arasındadır.

Düzbastılar (2017), müzik eğitiminin bireylerin müziksel tercihleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla hazırlanmış olduğu betimsel nitelikteki makalesinde; Karadeniz Teknik Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü’nde müzik alanında 48 birinci sınıf öğrencisine anket yöntemi uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin eğitim hayatına başlamadan önce en çok Pop türünü dinlemeyi tercih ettikleri görülürken; eğitim hayatına başlamalarıyla birlikte Türk halk müziği, klâsik müzik, rock ve Türk sanat müziğini daha fazla dinledikleri görülmektedir. Kız öğrencilerin bölüme başlamadan önce pop müzik ve Türk halk müziği dinlemeyi tercih ettiği, bölüme başladıktan sonra ise klâsik müzik dinlemeyi tercih ettiği sonuçları göze çarpmaktadır. Erkek öğrencilerin müzik eğitimi bölümüne başlamadan önce pop müzik ve Türk halk müziği türlerini tercih ettikleri, bölüme başladıktan sonra ise tercihlerinde önemli ölçüde bir değişiklik olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin müzik eğitimi bölümüne başlamadan önce müzik tercihlerini kişisel zevklerine göre belirlerken, bölüme başladıktan sonra kişisel zevklerin yanı sıra ana çalgılarından dolayı tercihlerinde farklılıklar meydana geldiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin bölümde eğitim almadan önceki süreçte dinledikleri müziklerde şarkı sözlerine dikkat ederlerken, eğitim süreciyle birlikte dinledikleri müziklerin enstrümanlarına ve armonik yapılarına daha çok dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir.

Bulut (2011) makalesinde ilköğretim ikinci kademesi öğrencilerinin müzik tercihlerini cinsiyet, okul türü, sınıf, anne ve baba eğitim durumu gibi değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada verileri elde etmek için Yozgat il merkezinde faaliyet gösteren bir devlet okulu, bir özel okul ile il merkezinden uzakta bir devlet okulunda öğrenim gören 417 ilköğretim ikinci kademe öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin

okul türü, cinsiyet, sınıf, velilerinin eğitim seviyesi açısından karşılaştırıldığında anlamlı farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir.

Kamalı ve Temiz(2017), 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Van'ın Özalp ilçesindeki beş farklı okulda 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin müzik tercihlerini ve bu tercihlere etki eden etkenleri belirlemeyi amaçladıkları araştırma kapsamında 239 öğrenciyle anket gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; öğrencilerin sosyal çevrelerindeki bireylerin müziksel tercihleriyle öğrencilerin dinledikleri müzik türlerinin farklılık göstermediği, öğrencilerin yaşadıkları sosyokültürel çevrenin müzik kültürüne benzer müzik türlerini beğendikleri ayrıca eğlenmek ve iyi vakit geçirmek amacıyla müzik dinlemeyi tercih ettikleri bulgularına yer verilmiştir.

Kuyucu (2010), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde; ortaöğretim öğrencilerinin Türk sanat müziğine olan ilgilerini ve bu müzik türü hakkındaki bilgi seviyelerini belirlemeyi hedeflemiştir. İstanbul'da faaliyet gösteren 18 lisede farklı sınıf düzeylerinde öğrenim görmekte olan 7200 öğrenciye 3 bölüm ve 24 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarından elde edilen verilerin analizinde NCSS 2007 ve PASS 2008 İstatistiksel paket programdan yararlanılmıştır. Çalışmada kullanılan ankete ilişkin sonuçlar yorumlanırken sıklık analizi ve niteliksel verilerin kıyaslanmasında Ki-Kare testi kullanılmıştır. Çalışmanın önem düzeyi %5 olarak belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda; öğrencilerin büyük çoğunluğunun Türk sanat müziği türünü dinlemeyi tercih etmedikleri gözlemlenmiştir. Gelir düzeyi düşük öğrencilerin Türk Sanat Müziğine daha fazla ilgi duymaları dikkat çekmektedir. Öğrencilerin çok büyük bir kısmını Zeki Müren ve Müzeyyen Senar dışındaki Türk Sanat Müziği sanatçılarından haberdar olmadıklarını ifade etmektedirler.

Ulutürk (2008), araştırmasında Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin müziksel beğenileri, besteci ve yorumcu tercihleri ile tercih nedenlerini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Verilere ulaşmak için 2007- 2008 eğitim-öğretim yılında, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi türündeki 7 okulda öğrenim gören müzik bölümü son sınıf öğrencilerine 15 kapalı, 14 açık uçlu toplam 29 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarından elde edilen bulgular frekans ve yüzde kullanılarak, bazı bulgular arasındaki ilişkinin anlamlılık düzeyini belirlemek amacıyla daki-kare testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencileri en çok klâsik batı müziği türünü tercih ettiklerini ifade etmektedirler. Öğrencilerin sonraki tercih sıralamalarına bakıldığında ise Türk halk müziği ve Türkçe sözlü pop müzik türlerini dinlemeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Öğrencilerin müzik tercihleri konusunda aile ve arkadaş çevrelerinden önemli ölçüde etkilendiklerini ifade ettikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin müziksel tercihleriyle, cinsiyet ve yatılı-gündüzlü olma durumları karşılaştırıldığında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin klâsik batı müziği türünden en çok Mozart ve Bach, Türk pop müziği türünden Sezen Aksu, Türk halk müziği türünden ise Neşet Ertaş'ı dinledikleri anlaşılmaktadır.

Göksel (2013) ilköğretim okullarının ikinci kademesi öğrencilerinin müziksel tercihlerini farklı değişkenler bakımından incelediği araştırmada 2011-2012 yıllarında Kars'taki 1'i özel, 3'ü devlet okulu olan toplam dört okulda ilköğretim ikinci kademedeki 755 öğrenciye anket uygulamıştır. Anketlerden elde edilen bulgular frekans, yüzde, Man Whitney U ve Kruskall Wallis testleri kullanılarak yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda; devlet okullarındaki öğrencilerin en çok arabesk-fantezi türünü, en az yabancı pop müzik türünü, özel okul öğrencilerinin ise tam tersi en çok yabancı pop müzik türünü, en az arabesk-fantezi türünü dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerin en çok arabesk-fantezi, kız öğrencilerin ise Türkçe pop müzik türünü dinlemeyi tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin müzik tercihleri sınıf bazında ele alındığında; 6. Sınıf öğrencilerinin en çok Türk

Halk Müziği, 7. Sınıf öğrencilerinin Türk Sanat Müziği, 8. Sınıf öğrencilerinin ise Arabesk/Fantezi Müzik dinlemeyi tercih ettikleri gibi sonuçlar dikkat çekmektedir.

Soycan (2013), Konya ilindeki Orta Öğretim Başarı Puanı düşük, orta ve yüksek olan liselerde öğrenim gören öğrencilerin müziksel beğenileri arasındaki farklılıkları karşılaştırdığı araştırmada; Konya’da lise düzeyinde öğrenim görmekte olan 626 öğrenciye açık ve kapalı uçlu 11 sorudan oluşan anket uygulamıştır. Anket sonuçlarında ulaşılan verilerin çözümlenmesinde frekans dağılımları ve yüzde oranlarından, açık uçlu sorularda ise yalnızca frekans dağılımlarından yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; Orta Öğretim Başarı Puanı yüksek ve orta düzeydeki lise öğrencilerinin büyük çoğunluğu bir müzik çalgısı çalmakta, Orta Öğretim Başarı Puanı düşük lise öğrencilerinin büyük çoğunluğu ise bir müzik çalgısı çalmamaktadır. Ankete katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun gitar çaldığı gözlemlenmektedir. Öğrencilerin müzik dinlemeye her fırsatta zaman ayırdıklarını belirttikleri görülmektedir. Orta Öğretim Başarı Puanı düşükten yükseğe doğru sıralandığında, Yabancı müzik dinleme oranındaki artış dikkat çekmektedir. Öğrenciler müziksel beğenilerinin konusunda en çok müziğin kendisinin, sanatçıların seslerinin ve şarkı sözlerinin etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu araştırma; lise çağındaki öğrencilerin müzik türlerine ilgilerini ve beğenilerini ölçmenin yanı sıra bu ilgi ve beğeni durumlarını hangi etkenlerin ne ölçüde etkilediğini belirlemesi ve lise öğrencilerinin müziksel tercihlerinin cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, ekonomik durum gibi değişkenler bakımından karşılaştırılarak bir durum değerlendirmesi ortaya koyması bakımından önemlidir. Araştırmanın, Türkiye’deki okullarda gençlere kazandırılması beklenen müziksel kazanımların ne ölçüde hedeflerine ulaştığı, teknolojik gelişmeler doğrultusunda tüketime dayalı pazarlama anlayışının hâkim olduğu dünyamız genelinde yaygınlaşan müzik türlerinin gençlerimiz üzerinde ne ölçüde etkili olduğu konusunda fikirler öne sürmesi bakımından da önemli olduğu söylenebilir. Ayrıca araştırmanın genç bireylere eğitim-öğretim yaşantılarında geniş bir müziksel kültür birikimi kazandırılması konusunda çözüm önerileri sunmasından dolayı önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma; 2016-2017 eğitim öğretim yılında, Sivas ili Zara ilçesinde farklı okul türlerinde, farklı sınıf seviyelerinde öğrenim gören lise öğrencilerinin müziksel beğeni ve tercihlerini belirlemek, müzik türlerinin öğrenciler arasında ne sıklıkla dinlendiğini, müzik tercihlerini hangi etkenlerin etkilediğini tespit etmek, öğrencilerin demografik bilgileri açısından incelemek ve karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıda yer alan sorulara yanıt aranmıştır;

1. Ortaöğretim öğrencileri hangi müzik türlerini ne sıklıkta dinler? Öğrencilerin demografik özellikleri ile dinlemeyi tercih ettikleri müzik türleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
2. Ortaöğretim öğrencilerinin okulda-okul dışında müziksel etkinliklere katılma sıklıkları ne düzeydedir?
3. Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dinleme tercihlerini etkileyen etkenler nelerdir?
 - a) Ortaöğretim öğrencileri müzik tercihleri konusunda ailelerinden ne ölçüde etkilenirler?
 - b) Ortaöğretim öğrencileri müzik tercihleri konusunda arkadaş çevrelerinden ne ölçüde etkilenirler?
 - c) Ortaöğretim öğrencileri müzik tercihleri konusunda kitle iletişim araçlarından ne ölçüde etkilenirler?

- d) Ortaöğretim öğrencileri müzik tercihleri konusunda okulda verilen müzik derslerinden ne ölçüde etkilenirler?
4. Ortaöğretim öğrencileri müzik dinlemek için en çok hangi teknolojik aracı kullanırlar?
5. Ortaöğretim öğrencileri hangi amaçla müzik dinlemektedir?

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama ve analiz yöntemi, geçerlik ve güvenilirlik hesaplamaları ve sınırlılıklara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Sivas'ın Zara ilçesinde farklı okul türlerinde öğrenim gören ortaöğretim öğrencilerinin müzik beğenileri ve tercihlerinin belirlenerek çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması amacıyla hazırlanan betimsel nitelikteki bu çalışmada anket ve tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma örnekleminde yola çıkarak bölgedeki lise öğrencilerinin müziksel beğeni ve tercihlerinin mevcut durumu hakkında çıkarımlar yapabilmek için tarama yöntemine başvurulmuştur.

Tarama modelleri bünyesinde birçok unsuru barındıran bir evrenin tamamını veya bir kısmını ele alarak çalışma grubuna yöneltilen sorular yardımıyla geçmişteki ya da günümüzdeki mevcut bir durumu kendine has yönleriyle olduğu gibi anlatmayı hedefleyen araştırma tekniğidir (Karasar, 2012: 77).

Araştırma verilerinin elde edilmesinde kullanılan Müzik Beğenisi Anketi her biri 5 seçenekten oluşan Likert tipi sorulardan oluşturulmuştur.

Likert tipi ölçeklerde araştırmacı tarafından çalışma grubunu oluşturan bireylerin bir olgu ya da olay karşısında ne şekilde davranışlar gösterebileceğini, hangi tutumları sergileyebileceğini belirlemek amacıyla katılımcılara çoktan seçmeli sorulardan oluşan anketler yöneltilir. Katılımcıların sorulara vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda araştırma verileri elde edilir (Tezbaşaran, 1997: 6-7).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Sivas ili Zara ilçesinde öğrenim görmekte olan ortaöğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Sivas ili Zara ilçesinde faaliyet göstermekte olan Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Çok Programlı Lise olmak üzere resmi dört lisede, farklı sınıf seviyelerinde öğrenim görmekte olan 727 öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Aynı bölgede yaşayan birbirine yakın yaş grubundaki öğrencilerin öğrenim gördükleri farklı okul türlerinin öğrencilerin müziksel beğeni ve tercihlerinde ne gibi farklılıklara yol açabileceği sorusunun araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde etkili olduğu söylenebilir. Aşağıdaki tablolarda, araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi ve ekonomik durumlarına ait frekans (f) ve yüzde değerleri (%) gösterilmektedir.

Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Çalışma grubunun cinsiyet değişkeni açısından dağılımına ilişkin bulgular Tablo 1.'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyete Göre Dağılım

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kız	406	55,8
Erkek	321	44,2
<i>Toplam</i>	<i>727</i>	<i>100</i>

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımına bakıldığında (çalışma grubu) örneklemin %55,8' inin (406) kız öğrencilerden, %44,2' sinin (321) erkek öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Buna göre çalışma grubunun çoğunluğunu (yaklaşık %56) kız öğrencilerin oluşturduğu gözlemlenmektedir.

Çalışma Grubunun Okul Türüne Göre Dağılımı

Çalışma grubunun okul türü değişkeni açısından dağılımına ilişkin bulgular Tablo 2.'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Okul Türüne Göre Dağılım

<i>Okul Türü</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Anadolu Lisesi	222	30,5
Fen Lisesi	151	20,8
İmam Hatip Lisesi	167	23,0
Çok Programlı Lise	187	25,7
<i>Toplam</i>	<i>727</i>	<i>100</i>

Ankete katılan öğrencilerin %30,5 (222)'i Anadolu Lisesinde, %20,8'i (151) Fen Lisesinde, %23'ü (167) İmam Hatip Lisesinde, %25,7'si (187) Çok Programlı Lisede öğrenim görmektedir. Buna göre çalışma grubu sırasıyla Anadolu Lisesi, Çok Programlı Lise, İmam Hatip Lisesi ve Fen Lisesi öğrencilerinin oluşturduğu ifade edilebilir.

Çalışma Grubunun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Çalışma grubunun sınıf düzeyi değişkeni açısından dağılımına ilişkin bulgular Tablo 3.'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Düzeyine Göre Dağılım

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
9. sınıf	279	38,4
10. sınıf	159	21,9
11. sınıf	114	15,7
12. sınıf	175	24,1
<i>Toplam</i>	<i>727</i>	<i>100</i>

Ankete katılan öğrencilerin %38,4'ü (279) 9.sınıfta, %21,9'u (159) 10.sınıfta, %15,7'si (114) 11.sınıfta, %24,1'i (175) 12.sınıfta öğrenim görmektedir. Buna göre çalışma grubunun sırasıyla; 9.sınıf, 12.sınıf, 10.sınıf ve 11.sınıf öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

Çalışma Grubunun Ekonomik Duruma Göre Dağılımı

Çalışma grubunun ekonomik durum değişkeni açısından dağılımına ilişkin bulgular Tablo 4.'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Ekonomik Duruma Göre Dağılım

<i>Ekonomik Durum</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Çok kötü	10	1,4
Kötü	12	1,7
Orta	384	52,8
İyi	301	41,4
Çok iyi	20	2,8
<i>Toplam</i>	<i>727</i>	<i>100</i>

Ankete katılan öğrencilerin ekonomik durumlarıyla ilgili olarak; %1,4'ünün (10) çok kötü, %1,7'sinin (12) kötü, %52,8'inin (384) orta, %41,4'ünün (301) iyi, %2,8'inin (20) ise çok iyi şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Buna göre çalışma grubunun büyük çoğunluğunu orta ve iyi ekonomik düzeye sahip öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma ile ilgili verilere ulaşmak için 5'li Likert tipi çoktan seçmeli 19 sorudan oluşturulmuş müzik tercihi ve beğenisi anketi uygulanmıştır. Söz konusu anket oluşturulurken daha önce ilgili alanda yapılan çalışmaların literatür taraması yapılarak uygulanan yöntemler gözden geçirilmiş ve istatistik alanında uzman bir öğretim elemanının görüşlerinden yararlanılmıştır. Anket sorularında çalışma grubundan kendilerine yöneltilen soruları en az ile en çok arasında bulunan hiç, bazen, fırsat buldukça, çoğu zaman ve her zaman seçenekleri ile derecelendirerek tercihlerine göre bir sıralama yapmaları istenmiştir. Anket soruları en az tercih edilenden en çok tercih edilene olacak şekilde 1 ile 5 arasında puanlanmış, bu puanlar her cevabın frekansı ile çarpılarak sıklık miktarları belirlenmiştir. Çalışma anketini oluşturan sorulardan 4 tanesi katılımcıların demografik özelliklerini, 8 tanesi hangi müzik türlerini ne sıklıkta dinlediklerini, geriye kalan 7 tanesi ise müzik tercihleri konusunda ne gibi etkenlerden etkilendiklerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Anketin güvenilirliği için Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Cronbach Alfa katsayısı 0,770 olarak bulunmuştur. Bu durum uygulanan anketin güvenilir olduğunu göstermektedir.

2.4. Verilerin Analizi

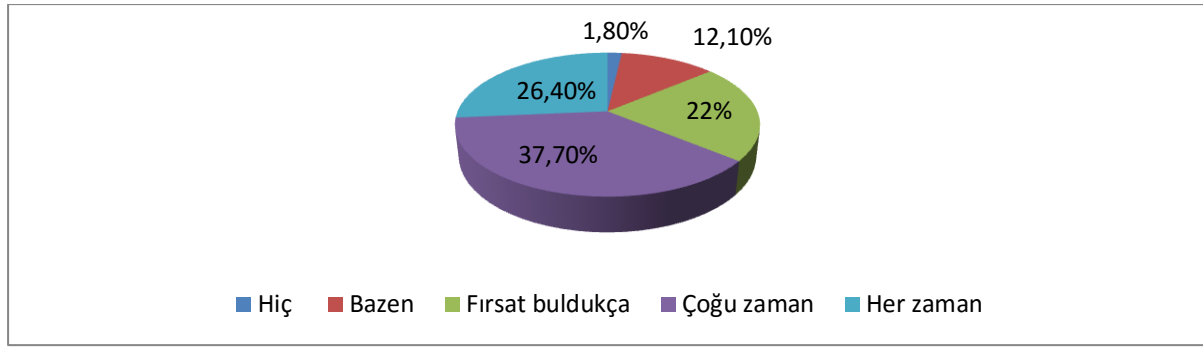
Anketlerden elde edilen verilere öncelikle frekans analizi yöntemiyle betimsel analiz yapılmış, daha sonrasında ise demografik bilgilere göre Mann Whitney U testi (bağımsız iki örneklem testi) ve Kruskal-Wallis testi (ikiden fazla bağımsız örneklem testi) yöntemiyle çıkarımsal analizler yapılmıştır. Ayrıca, Kruskal-Wallis testi sonucunda aralarında anlamlı farklılık bulunan değişkenlere ikili karşılaştırma testi olan Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Çalışmada elde edilen veriler sürekliliği olmayan veya toplam puan alınmayan kesikli veri türü olarak sınıflandırıldıklarından dolayı analiz sürecinde Mann Whitney U ve Kruskal-Wallis non-parametrik testleri uygulanmıştır. Araştırma verilerindeki gibi kesikli veri türlerinde normallik testi yapılmamaktadır. Verilerden elde edilen frekans analizleri gerekli grafiklerle gösterilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde Müzik Tercihi ve Beğenisi Anketi'ne ilişkin bulgular ve yorumlar araştırmanın alt problemlerine göre sıralanarak sunulmuştur.

Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sıklığı

Araştırmanın birinci alt probleminde “Ortaöğretim Öğrencileri Ne Sıklıkta Müzik Dinler?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Grafik 1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sıklığı

Grafik 1.'de çalışma grubunun müzik dinleme durumuna göre dağılımı yüzde değerleri ile gösterilmiştir. Elde edilen verilerden çalışma grubundaki öğrencilerin yaşamlarında müzik dinlemeye önemli ölçüde yer verdikleri anlaşılmaktadır.

Çalışma grubunun hangi müzik türlerini ne sıklıkla dinlediklerine ilişkin dağılım Tablo 5.'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Müzik Türleri Açısından Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sıklığı

Müzik Türü		Dinleme Sıklığı					Toplam
		Hiç	Bazen	Fırsat buldukça	Çoğu zaman	Her zaman	
Türk Halk Müziği	<i>f</i>	217	317	74	81	38	727
	%	29,8	43,6	10,2	11,2	5,2	100
Türk Sanat Müziği	<i>f</i>	276	297	80	48	26	727
	%	38,0	40,8	11,0	6,6	3,6	100
Arabesk-Fantezi Müzik	<i>f</i>	215	234	93	120	65	727
	%	29,6	32,2	12,8	16,5	8,9	100
Türk Pop Müzik	<i>f</i>	73	185	105	237	127	727
	%	10,1	25,4	14,4	32,6	17,5	100
Rock-Anadolu Rock Müzik	<i>f</i>	299	228	79	76	45	727
	%	41,1	31,4	10,9	10,5	6,1	100
Klâsik Batı Müziği	<i>f</i>	408	207	66	38	8	727
	%	56,1	28,5	9,1	5,2	1,1	100
Yabancı Pop Müzik	<i>f</i>	201	241	105	116	64	727
	%	27,6	33,2	14,4	16,0	8,8	100

Tablo 5.'e göre çalışma grubunun çoğunluğunun Türk halk müziği türünü dinlemeyi tercih etmedikleri gözlemlenirken, büyük çoğunluğunun ise bazen dinlemeyi tercih ettikleri, çok küçük bir kısmının da her zaman dinlemeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Yine bu müzik türünü fırsat buldukça ve çoğu zaman dinleyenlerin ise çalışma grubunun çok küçük bir dilimini oluşturdukları anlaşılmaktadır. Doğan (2008) ve Bulut (2011)'un çalışmalarındaki benzer nitelikteki sorularda ulaşılan bulguların araştırma ile örtüşen sonuçlar verdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 5. incelendiğinde çalışma grubunun büyük bir kısmının Türk Sanat Müziği türünü bazen dinleyen ve hiç dinlemeyenlerin oluşturduğu görülürken, çok küçük bir kısmını ise fırsat buldukça, çoğu zaman ve her zaman dinleyenlerin oluşturduğu görülmektedir. Kuyucu (2010), Bulut (2011), Doğan (2008), Göksel (2013) ve Soycan (2013)'ün çalışmalarında da benzer şekilde Türk Sanat Müziği türünün öğrencilerce çok fazla tercih edilmediği görülmektedir.

Tablo 5.'e göre çalışma grubunun büyük çoğunluğunun Arabesk-Fantezi müzik türünü bazen dinlediklerini, yine büyük bir çoğunluğunun ise bu müzik türünü hiç dinlemediklerini

ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Çalışma grubunun yaklaşık %10'luk kesimi Arabesk-Fantezi Müziği her zaman dinlediklerini belirtmektedirler. Çalışma grubunun geneline bakıldığında bu müzik türünü her zaman dinleyenlerin çalışma grubunun çok küçük bir kısmını oluşturduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 5.'e göre çalışma grubunun popüler olan müzikleri dinlemeyi diğer türlere kıyasla daha fazla tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Bulut (2011) ve Doğan (2008)'in çalışmalarındaki benzer nitelikteki sorularda ulaşılan bulgulara göre de öğrencilerin en çok tercih ettikleri müzik türlerinin başında Türkçe pop müzik türü gelmektedir.

Tablo 5. incelendiğinde çalışma grubunun yaklaşık %20'sinin Rock-Anadolu Rock türünü fırsat buldukça ve çoğu zaman dinleyenlerden oluştuğu, çok az bir kısmının ise her zaman dinleyenlerden oluştuğu gözlemlenmektedir.

Tablo 5.'e bakıldığında çalışma grubun oluşturanların Klâsik Batı Müziği türüne karşı ilgilerinin çok az olduğu söylenebilir. Bu müzik türünün çalışma grubunca az tercih ediliyor oluşu Bulut (2011), Doğan (2008) ve Soycan (2013)'in çalışmalarının bulguları ile benzerlik göstermektedir. Ulutürk (2008)'ün çalışmasında ise Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin diğer çalışmaların aksine en çok bu müzik türünü tercih ettiği dikkat çekmektedir. Bütün bu bulgular doğrultusunda nitelikli müzik eğitiminin bireylerin müzik tercihlerinde önemli ölçüde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 5.'e göre çalışma grubunun büyük bir kısmının Yabancı Pop Müzik türünü bazen dinleyen ve hiç dinlemeyenlerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Çalışma grubunun yaklaşık %9'luk bölümünün bu müzik türünü her zaman dinleyenlerden oluştuğu gözlemlenmektedir.

Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Tercihlerinin Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

1588

Araştırmanın bu bölümünde çalışma grubundaki öğrencilerin tercih ettikleri müzik türlerinin ve dinlenme sıklıklarının cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi ve ekonomik durum değişkenleri açısından karşılaştırılarak, ne düzeyde farklılıklar gösterdiklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin tercihlerinin cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için toplanan veriler üzerinden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Okul türü, ekonomik durum, sınıf düzeyi açısından anlamlı biçimde farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için toplanan veriler üzerinden Kruskal Wallis testi yapılmış, farklılığın hangi okul türünden kaynaklandığını bulmak için ise Mann-Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Buna göre;

Tablo 6. Türk Halk Müziği Tercihinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	N	S.T.	O.S.	U	z	p
Cinsiyet						
Kız	406	139983,00	344,79			
Erkek	321	124645,00	388,30	57362,000	-2,944	,003

Tablo 6.'ya bakıldığında cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin Türk Halk Müziği dinleme durumlarının farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Erkek öğrencilerin Türk Halk Müziği türünü kız öğrencilere kıyasla daha fazla dinlediği ifade edilebilir.

Tablo 7. Türk Halk Müziği Tercihinin Okul Türü, Ekonomik Durum, Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	N	S.O.	X ²	sd	P	Fark
Okul Türü						
Anadolu Lisesi	222	349,64				
Fen Lisesi	151	341,39				
İmam Hatip Lisesi	167	368,48	7,902	73	,048	4>1
Çok Programlı Lise	187	395,30				4>2
Toplam	727					
Ekonomik Durum						
Çok Kötü	10	355,85				
Kötü	12	472,96				
Orta	384	376,26	8,026	4	,091	
İyi	301	346,38				
Çok İyi	20	332,38				
Toplam	727					
Sınıf Düzeyi						
9. sınıf	279	352,61				
10. sınıf	159	362,75				
11. Sınıf	114	364,59	2,530	3	,470	
12. Sınıf	175	382,91				
Toplam	727					

Tablo 7.'de görüldüğü üzere okul türü değişkeni açısından öğrencilerin Türk Halk Müziği dinleme durumları farklılık göstermektedir. Buna göre Anadolu Lisesi öğrencileri ile Çok Programlı Lise öğrencileri arasında fark olduğu görülmektedir. Çok Programlı Lisede Türk Halk Müziğinin Anadolu Lisesine göre daha çok dinlendiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda Fen Lisesi öğrencileri ile Çok Programlı Lise öğrencileri arasında da farklılık olduğu gözlemlenmiştir ve yine Çok Programlı Lisede Türk Halk Müziğinin daha çok dinlendiği gözlemlenmiştir. Göksel (2013)'in çalışmasında devlet okulunda okuyan öğrencilerin özel okulda okuyan öğrencilere kıyasla Türk Halk Müziği dinlemeyi daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Araştırmada ulaşılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türünün müzik tercihlerine etki ettiği yönündeki bulgu Göksel (2013)'in çalışmasıyla benzer sonuçlar ortaya koymaktadır.

Tablo 7. incelendiğinde ekonomik durum ve sınıf düzeyi değişkeni ile öğrencilerin Türk Halk Müziği dinleme durumları farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 8. Türk Sanat Müziği Tercihinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	N	S.T.	O.S.	U	z	p
Cinsiyet						
Kız	406	135901,00	334,73			
Erkek	321	128727,00	401,02	53280,000	-4,517	,000

Tablo 8.'den anlaşıldığı üzere cinsiyet açısından öğrencilerin Türk Sanat Müziği dinleme durumları karşılaştırıldığında farklılık gösterdiği, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla Türk Sanat Müziği dinlediği görülmektedir.

Tablo 9. Türk Sanat Müziği Tercihinin Okul Türü, Ekonomik Durum, Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	N	S.O.	X ²	Sd	P	Fark
Okul Türü						
Anadolu Lisesi	222	323,41				
Fen Lisesi	151	340,76				3>1
İmam Hatip Lisesi	167	384,87	24,772	3	,000	4>1 3>2
Çok Programlı Lise	187	412,31				4>2
Toplam	727					
Ekonomik Durum						
Çok Kötü	10	364,60				
Kötü	12	350,79				
Orta	384	361,36	0,235	4	,994	
İyi	301	367,55				
Çok İyi	20	368,98				
Toplam	727					
Sınıf						
9. sınıf	279	367,09				
10. sınıf	159	362,22				
11. Sınıf	114	352,49	0,553	3	,907	
12. Sınıf	175	368,19				
Toplam	727					

Tablo 9.'da okul türü değişkenine göre öğrencilerin Türk Sanat Müziği dinleme durumları farklılık göstermektedir. Buna göre;

- Fen Lisesinde Türk Sanat Müziğinin Anadolu Lisesine göre daha çok dinlendiği tespit edilmiştir.
- Çok Programlı Lisede Türk Sanat Müziğinin Anadolu Lisesine göre daha çok dinlendiği tespit edilmiştir.
- İmam Hatip Lisesinde Türk Sanat Müziğinin Fen Lisesine göre daha çok dinlendiği gözlemlenmiştir.
- Çok Programlı Lisede Türk Sanat Müziğinin daha çok dinlendiği gözlemlenmiştir.

Öte yandan ekonomik durum ve sınıf düzeyi değişkeni açısından öğrencilerin Türk Sanat Müziği dinleme durumlarında herhangi bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 10. Arabesk-Fantezi Müzik Tercihinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	N	S.T.	O.S.	U	z	p
Cinsiyet						
Kız	406	132969,50	327,51			
Erkek	321	131658,50	410,15	50348,500	-5,453	,000

Tablo 10.'da görüldüğü gibi cinsiyete değişkeni bakımından öğrencilerin Arabesk-Fantezi müziği dinleme durumları farklılık göstermekte, erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla Arabesk-Fantezi türünü daha fazla dinledikleri görülmektedir.

Tablo 11. Arabesk-Fantezi Müzik Tercihinin Okul Türü, Ekonomik Durum, Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	N	S.O.	X ²	sd	P	Fark
Okul Türü						
Anadolu Lisesi	222	305,69				2>1
Fen Lisesi	151	355,10				3>1
İmam Hatip Lisesi	167	400,11	32,770	3	,000	4>1
Çok Programlı Lise	187	408,16				4>2
Toplam	727					
Ekonomik Durum						
Çok Kötü	10	404,05				
Kötü	12	297,58				
Orta	384	369,88	3,205	4	,524	
İyi	301	355,36				
Çok İyi	20	400,90				
Toplam	727					
Sınıf						
9. sınıf	279	373,44				
10. sınıf	159	343,12				
11. Sınıf	114	360,84	2,466	3	,481	
12. Sınıf	175	369,98				
Toplam	727					

Ortaöğretim öğrencilerinin Arabesk-Fantezi müziği dinleme tercihlerinin okul türü, ekonomik durum, sınıf düzeyi açısından anlamlı biçimde bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için yapılan test sonuçlarından elde edilen bulgular Tablo 11.'de gösterilmiştir. Buna göre;

- Fen Lisesi öğrencilerinin Anadolu Lisesindeki öğrencilere kıyasla Arabesk-Fantezi Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih ettikleri,
- İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin Anadolu Lisesindeki öğrencilere göre Arabesk-Fantezi Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih ettikleri,
- Çok Programlı Lisedeki öğrencilerce Arabesk-Fantezi türünün Anadolu Lisesindeki öğrencilere kıyasla daha çok dinlendiği,
- Çok Programlı Lise öğrencilerinin Arabesk-Fantezi türünü daha çok dinledikleri gözlemlenmiştir.

Bulgular ekonomik durum ve sınıf düzeyi değişkeni açısından değerlendirildiğinde öğrencilerin Arabesk-Fantezi müziği dinleme durumlarının farklılık göstermediği anlaşılmaktadır.

Tablo 12. Türk Pop Müzik Tercihinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	N	S.T.	O.S.	U	z	p
Cinsiyet						
Kız	406	165790,00	408,35			
Erkek	321	98838,00	307,91	47157,000	-6,607	,000

Tablo 12.'de görüldüğü üzere cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin Türkçe Pop Müzik dinleme durumlarının farklılık gösterdiği, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla Türkçe Pop Müzik dinlemeyi tercih ettiği anlaşılmaktadır.

Tablo13. Türk Pop Müzik Tercihinin Okul Türü, Ekonomik Durum, Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	N	S.O.	X ²	sd	P	
Okul Türü						
Anadolu Lisesi	222	338,25				
Fen Lisesi	151	355,50				
İmam Hatip Lisesi	167	389,75	7,428	3	,059	
Çok Programlı Lise	187	378,44				
Toplam	727					
Ekonomik Durum						
Çok Kötü	10	367,30				
Kötü	12	306,50				
Orta	384	340,26	13,397	4	,009	4>3
İyi	301	393,96				
Çok İyi	20	401,90				
Toplam	727					
Sınıf						
9. sınıf	279	377,68				
10. sınıf	159	356,15				
11. Sınıf	114	362,71	2,311	3	,510	
12. Sınıf	175	350,15				
Toplam	727					

Tablo 13.'e göre ortaöğretim öğrencilerinin Türkçe Pop Müzik dinleme tercihlerinin okul türü ve sınıf düzeyi değişkenine göre farklılık göstermediği, ekonomik durum değişkenine göre ise farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Buna göre;

- Ekonomik durumu orta düzeyde olan öğrenciler ile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler arasında fark olduğu görülmektedir. Ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin ekonomik durumu orta düzeyde olan öğrencilere göre daha çok Türkçe Pop Müzik dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 14.Rock-Anadolu Rock Müzik Tercihinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	N	S.T.	O.S.	U	z	p
Cinsiyet						
Kız	406	154961,50	381,68			
Erkek	321	109666,50	341,64	57985,500	-2,695	,007

Tablo 14.'te cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin Rock-Anadolu Rock Müzik dinleme durumlarının farklılık gösterdiği, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla Rock-Anadolu Rock müzik dinlemeyi tercih ettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 15.Rock-Anadolu Rock Müzik Tercihinin Okul Türü, Ekonomik Durum, Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	N	S.O.	X ²	sd	P	Fark
Okul Türü						
Anadolu Lisesi	222	343,90				
Fen Lisesi	151	404,20				
İmam Hatip Lisesi	167	358,46	8,629	3	,035	2>1
Çok Programlı Lise	187	360,35				2>3
Toplam	727					2>4
Ekonomik Durum						
Çok Kötü	10	326,25				
Kötü	12	344,42				
Orta	384	344,70	9,462	4	,051	
İyi	301	390,56				
Çok İyi	20	365,55				
Toplam	727					
Sınıf						
9. sınıf	279	369,59				
10. sınıf	159	375,81				
11. Sınıf	114	357,12	1,934	3	,586	
12. Sınıf	175	348,84				
Toplam	727					

Ortaöğretim öğrencilerinin Rock-Anadolu Rock müzik dinleme tercihlerinin okul türü, ekonomik durum, sınıf düzeyi açısından anlamlı bir biçimde farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için yapılan test sonuçlarından elde edilen bulgular Tablo 15.'te gösterilmiştir. Okul türü değişkenine göre;

- Fen Lisesi öğrencilerinin, Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Çok Programlı Lise öğrencilerine kıyasla daha çok Rock Müzik dinlemeyi tercih ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 15.'e göre ekonomik durum ve sınıf düzeyi değişkenine göre ise öğrencilerin Rock-Anadolu Rock müzik dinleme durumları arasında istatistiksel bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 16. Klâsik Batı Müziği Tercihinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	N	S.T.	O.S.	U	z	p
Cinsiyet						
Kız	406	148885,50	366,71			
Erkek	321	115742,50	360,57	64061,500	-,438	,661

Tablo 16.'ya bakıldığında cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin Klâsik Batı Müziği dinleme durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 17. incelendiğinde öğrencilerinin Klâsik Batı Müziği dinleme tercihlerinin okul türü, ekonomik durum, sınıf düzeyi açısından anlamlı biçimde bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 17. Klâsik Batı Müziği Tercihinin Okul Türü, Ekonomik Durum, Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	N	S.O.	X ²	sd	P
Okul Türü					
Anadolu Lisesi	222	349,05			
Fen Lisesi	151	390,42			
İmam Hatip Lisesi	167	355,74	4,798	3	,187
Çok Programlı Lise	187	367,80			
Toplam	727				
Ekonomik Durum					
Çok Kötü	10	266,00			
Kötü	12	312,79			
Orta	384	362,48	5,009	4	,286
İyi	301	368,16			
Çok İyi	20	410,35			
Toplam	727				
Sınıf					
9. sınıf	279	373,27			
10. sınıf	159	368,84			
11. Sınıf	114	323,80	6,255	3	,100
12. Sınıf	175	371,00			
Toplam	727				

Tablo 18.'e bakıldığında cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin Yabancı Pop Müzik dinleme durumları farklılık göstermekte, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla Yabancı Pop Müzik dinlediği görülmektedir.

Tablo 18. Yabancı Pop Müzik Tercihinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	N	S.T.	O.S.	U	z	p
Cinsiyet						
Kız	406	154356,50	380,19			
Erkek	321	110271,50	343,52	58590,500	-2,418	,016

Ortaöğretim öğrencilerinin Yabancı Pop Müzik dinleme tercihlerinin okul türü, ekonomik durum, bulunduğu sınıf açısından anlamlı biçimde bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi yapılan test sonuçlarından elde edilen bulgular Tablo 19.'da gösterilmiştir. Buna göre;

Okul türü değişkeni ile ekonomik durum değişkenine göre öğrencilerin Yabancı Pop Müzik dinleme durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

- Fen Lisesi öğrencilerinin, Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Çok Programlı Lise öğrencilerine göre daha çok Yabancı Pop Müzik dinlediği gözlemlenmiştir.
- Ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin ekonomik durumu çok kötü olanlara göre, ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin de ekonomik durumu kötü olanlara göre Yabancı Pop Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih ettikleri anlaşılmaktadır.

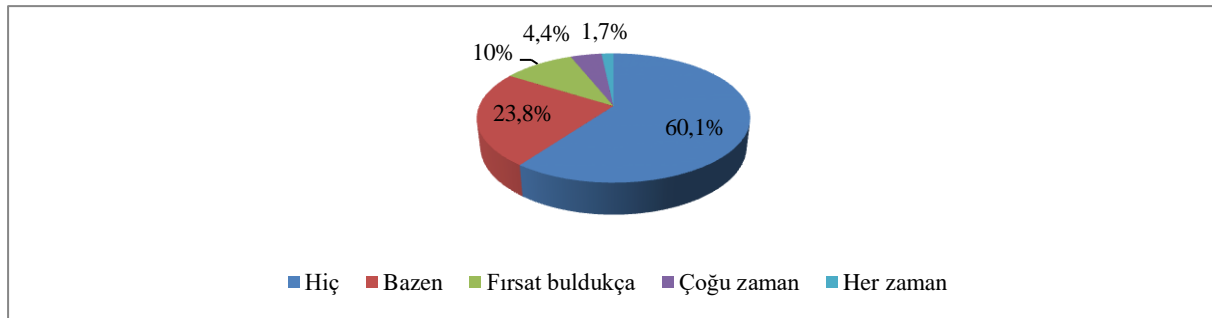
Öğrencilerin sınıf düzeyi değişkeni ile Yabancı Pop Müzik dinleme durumları arasında herhangi bir önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı gözlemlenmektedir.

Tablo 19. Yabancı Pop Müzik Tercihinin Okul Türü, Ekonomik Durum, Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	N	S.O.	X ²	sd	P	Fark
Okul Türü						
Anadolu Lisesi	222	350,85				
Fen Lisesi	151	413,40				2>1
İmam Hatip Lisesi	167	338,60	12,495	3	,006	2>3
Çok Programlı Lise	187	362,41				2>4
Toplam	727					
Ekonomik Durum						
Çok Kötü	10	250,90				
Kötü	12	321,00				4>1
Orta	384	344,67	13,868	4	,008	4>2
İyi	301	394,38				
Çok İyi	20	360,15				
Toplam	727					
Sınıf						
9. sınıf	279	383,59				
10. sınıf	159	355,86				
11. Sınıf	114	345,64	4,382	3	,223	
12. Sınıf	175	352,13				
Toplam	727					

Ortaöğretim Öğrencilerinin Müziksel Etkinliklere Katılma Sıklığı

Araştırmanın bu bölümünde çalışma grubundaki öğrencilerin okulda ya da okul dışındaki koro, konser, dinleti vb. müziksel etkinliklere ne sıklıkta katıldıklarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

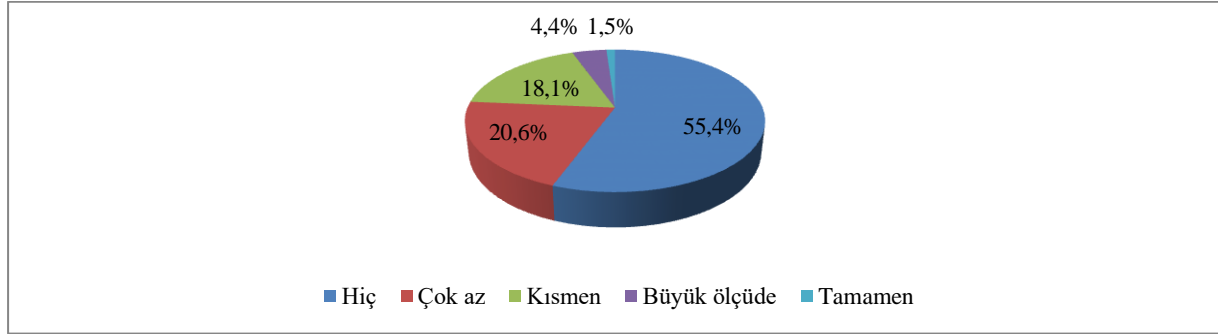
Grafik 2. Ortaöğretim Öğrencilerinin Okulda-Okul Dışında Müziksel Etkinliklere Katılma Durumları

Grafik 2.'de çalışma grubunun okulda ve okul dışında düzenlenen müziksel etkinliklere katılma durumlarına göre dağılımı yüzde değerleri ile gösterilmiştir. Buna göre öğrencilerin yarıdan fazlasının okulda-okul dışında koro çalışması, konser, dinleti vb. müziksel etkinliklere hiç katılmadığı, müziksel etkinliklere katılanların ise çalışma grubunun çok küçük bir kısmını oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Tercihlerini Etkileyen Etkenler

Araştırmanın bu bölümünde çalışma grubundaki öğrencilerin müzik tercihleri konusunda ailelerinden, arkadaş çevrelerinden, kitle iletişim araçlarından ve okulda aldıkları müzik derslerinden etkilenme durumlarına ilişkin bulgular göz önünde bulundurularak yorumlanmaya çalışılmıştır.

Ortaöğretim Öğrencileri Müzik Tercihleri Konusunda Ailelerinden Ne Ölçüde Etkilenirler?

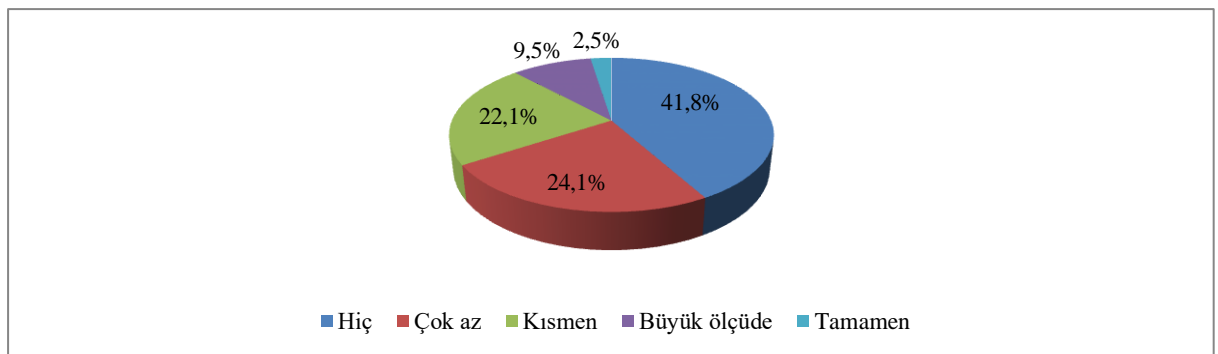

Grafik 3. Ortaöğretim Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türü Konusunda Ailelerinden Etkilenme Durumları

Grafik 3. incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin yarıdan fazlasının dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü konusunda ailelerinden etkilenmediklerini ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Bulgular doğrultusunda öğrencilerin çok az bir kısmının müzik tercihleri konusunda ailelerinden etkilendiğini söylemek mümkündür. Ulutürk (2008) ve Doğan (2008)'in çalışmalarındaki benzer nitelikli sorularda öğrencilerin, müzik tercihleri konusunda ailelerinden önemli ölçüde etkilendikleri görülmekte, bu bağlamda yapılan araştırmadan elde edilen bulgular ile Ulutürk (2008) ve Doğan (2008)'in çalışmalarının bulgularının farklı sonuçlar ortaya koyduğu anlaşılmaktadır.

1595

Ortaöğretim Öğrencileri Müzik Tercihleri Konusunda Arkadaş Çevrelerinden Ne Ölçüde Etkilenirler?

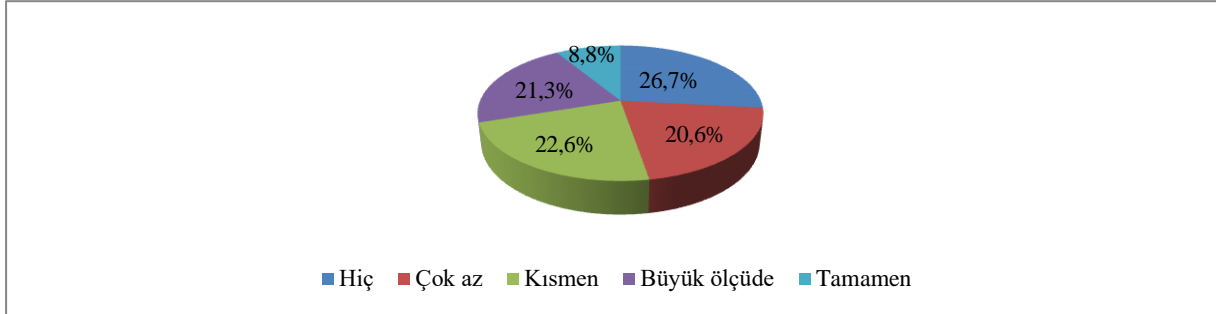

Grafik 41. Ortaöğretim Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türü Konusunda Arkadaş Çevrelerinden Etkilenme Durumları

Grafik 4. incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin çok büyük bir kısmının müzik tercihleri konusunda arkadaş çevrelerinden hiç etkilenmediklerini, %24'lük bir bölümünün çok az, %22'lik bir bölümünün ise kısmen etkilendiklerini belirttikleri anlaşılmaktadır. Buna göre çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin arkadaş çevrelerinden ailelerine kıyasla daha fazla etkilendiklerini söylemek mümkündür. Katılımcıların müzik tercihleri konusunda arkadaşlarından etkilenmeleri kişilik kazanma döneminde olan gençlerin bir gruba ait olma hissinin etkili olması ile ilişkilendirilebilir. Kamalı ve Temiz (2017)'in

yaptıkları çalışmada çalışma grubunun müziksel beğenilerinin arkadaşlarıyla kısmen benzerlik gösterdiği, Ulutürk (2008)'ün çalışmasında ise çalışma grubunun müzik tercihleri konusunda arkadaş çevrelerinden büyük ölçüde etkilendikleri gözlemlenmektedir.

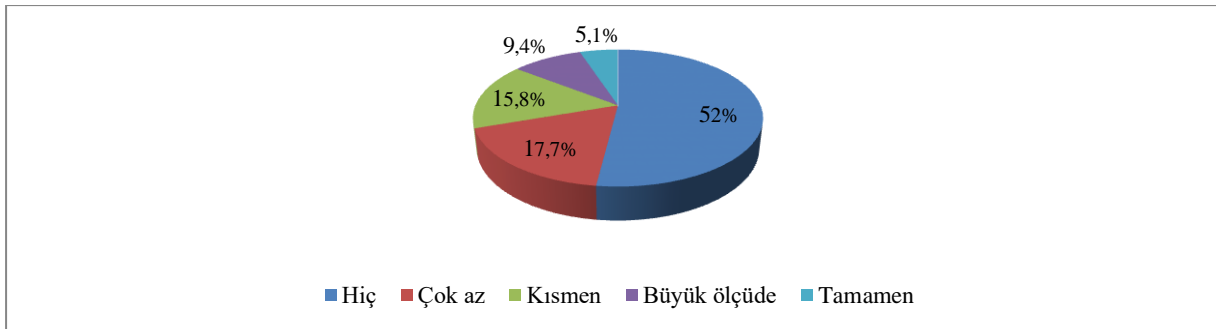
Ortaöğretim Öğrencileri Müzik Tercihleri Konusunda Kitle İletişim Araçlarından Ne Ölçüde Etkilenirler?

Grafik 5. Ortaöğretim Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türü Konusunda Kitle İletişim Araçlarından Etkilenme Durumları

Grafik 5.'e bakıldığında çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin müzik tercihleri konusunda kitle iletişim araçlarından ne ölçüde etkilendikleri ile ilgili olarak hiç etkilenmediklerini ifade edenlerin çoğunlukta olduğunu söylemek mümkündür. Çalışma grubunda çok az, kısmen ve büyük ölçüde etkilendiklerini ifade edenlerin oranlarının ise birbirine yakın olduğu gözlemlenmektedir. Bu durumda çalışma grubundaki öğrencilerin çoğunluğu müzik tercihleri konusunda kitle iletişim araçlarından etkilenmediklerini söylese de yaklaşık %73 oranındaki bölümünü oluşturanların çeşitli ölçülerde kitle iletişim araçlarından etkilendiklerini belirttikleri gözlemlenmektedir. Araştırmada ulaşılan bulgular doğrultusunda kitle iletişim araçlarının bireylerin müzik tercihleri konusunda belirli ölçüde etkili olduğu söylenebilir.

Ortaöğretim Öğrencileri Müzik Tercihleri Konusunda Okulda Verilen Müzik Derslerinden Ne Ölçüde Etkilenirler?

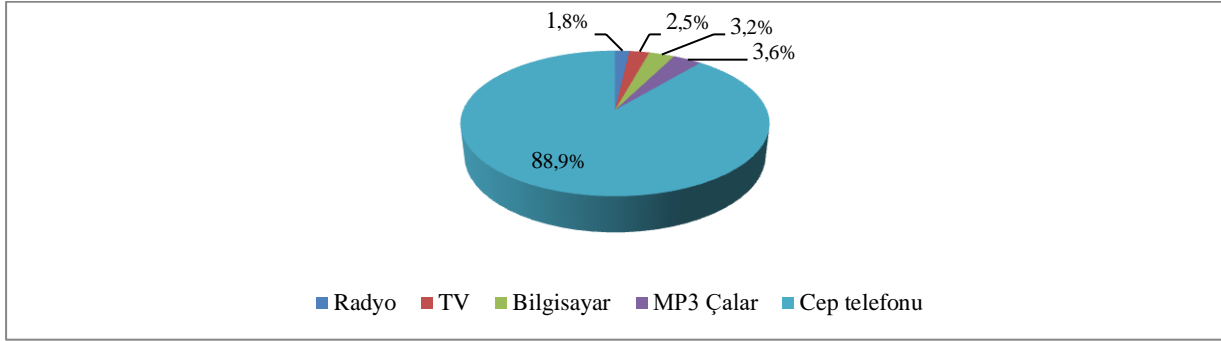

Grafik 6. Ortaöğretim Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türü Konusunda Okulda Verilen Müzik Derslerinden Etkilenme Durumları

Grafik 6.'ya göre çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin yarıdan fazlasının müzik tercihleri konusunda okulda verilen müzik eğitiminden hiç etkilenmedikleri görülmektedir. Bu durum araştırmanın dikkat çekici bulgularından biri olarak göze çarpmaktadır. Ulaşılan bulgular doğrultusunda okulda işlenen müzik derslerinin öğrenciler açısından daha ilgi çekici ve nitelikli hale getirilmesinin önemli olduğu söylenebilir.

Ortaöğretim Öğrencileri Müzik Dinlemek İçin En Çok Hangi Teknolojik Araçları Tercih Ederler?

Araştırmanın bu bölümünde çalışma grubunun müzik dinlemek için en çok hangi teknolojik araçları kullandıklarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

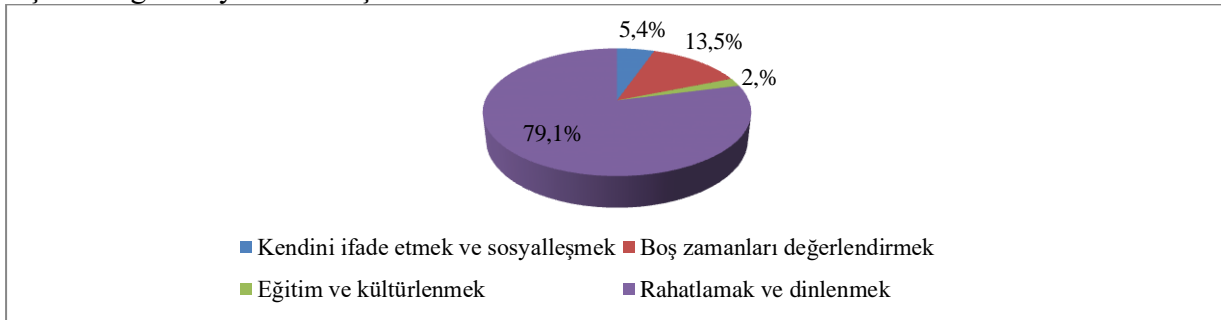

Grafik 7. Ortaöğretim Öğrencileri Müzik Dinlemek İçin En Çok Hangi Teknolojik Aracı Kullanmaktadır?

Grafik 7.'ye bakıldığında çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğunun müzik dinleme aracı olarak cep telefonu kullandığı anlaşılmaktadır. Çalışma grubunun radyo, televizyon, bilgisayar ve mp3 çalar gibi araçları yok denecek kadar az kullanıyor olmaları ise diğer bir önemli husus olarak göze çarpmaktadır.

Ortaöğretim Öğrencileri En Çok Hangi Amaçla Müzik Dinlerler?

Araştırmanın bu bölümünde çalışma grubunun hangi amaçlarla müzik dinlediklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Grafik 2. Ortaöğretim Öğrencileri En Çok Hangi Amaçla Müzik Dinlemektedir?

Grafik 8.'de çalışma grubunun hangi amaçlarla müzik dinlediklerine ilişkin dağılım yüzde değerleri ile gösterilmiştir. Buna göre çalışma grubunun çok büyük bir kısmının rahatlamak-dinlenmek ve boş zamanlarını değerlendirmek için müzik dinlediklerini ifade ettikleri görülmektedir. Çalışma grubunun müzik dinlerken eğitsel, kültürel ve sosyal amaçlar içerisinde olmadıklarını söylemek mümkündür.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde çalışma ile ilgili sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Araştırmanın sonucunda; erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Arabesk-Fantezi müziği türlerini daha fazla tercih ettiği, kız öğrencilerin ise erkek öğrencilere göre Türkçe Pop, Rock-Anadolu Rock ve Yabancı Pop Müzik türlerini daha fazla tercih ettiği görülmektedir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile tercih ettikleri müzik türleri karşılaştırıldığında sınıf düzeylerinin öğrencilerin dinledikleri müzik türü konusunda herhangi bir farklılığa neden olmadığı anlaşılmaktadır. Okul türlerine göre öğrencilerin müzik tercihleri karşılaştırıldığında Çok Programlı Lise öğrencilerinin Türk Halk Müziği türünü Anadolu ve Fen Lisesi öğrencilerine göre daha çok tercih ettiği, İmam Hatip

Lisesi ve Çok Programlı Lise öğrencilerinin, Fen ve Anadolu Lisesi öğrencilerine göre Türk Sanat Müziğini daha fazla dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Çok Programlı Lisede Arabesk-Fantezi müzik türünün diğer üç okula kıyasla daha fazla dinlendiği, Fen Lisesinde ise Rock-Anadolu Rock ve Yabancı Pop müzik türlerinin diğer liselere oranla daha çok dinlendiği görülmektedir. Öğrencilerin ekonomik durumları bakımından dinlemeyi tercih ettiği müzik türleri karşılaştırıldığında ise ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin ekonomik durumu orta düzeyde olan öğrencilere göre Türkçe Pop Müzik dinlemeyi daha fazla tercih ettikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin ekonomik durumu çok kötü ve kötü durumda olanlara kıyasla Yabancı Pop Müzik dinlemeyi daha çok tercih ettikleri görülmektedir.

Araştırma bulguları incelendiğinde bireylerin sahip oldukları sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapı, cinsiyet, öğrenim görülen okul türü gibi etkenlerin bireylerin müzik türü konusundaki tercihlerinde etkili olduğu söylenebilir. Bu bulgular doğrultusunda müzik öğretmenlerinin ders plânlama süreçlerinde öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmalarının öğrenim sürecinde önemli bir husus olduğunu ifade etmek mümkündür. Öğrencilerin hangi müzik türlerini dinlemeyi tercih ettikleri konusunda vermiş oldukları bilgilere bakıldığında THM, TSM ve Klâsik Batı Müziği gibi müzik türlerine kıyasla Pop, Rock-Anadolu Rock ve Arabesk-Fantezi türündeki popüler kültür ögesi müzik türlerini daha fazla tercih ettikleri görülmektedir. Genç bireylerin geniş bir kültürel dağarcığa sahip olmalarında dünyada üretilen gerek popüler gerekse diğer türdeki müzikleri dinlemelerinin, onlardan haberdar olmalarının yanı sıra kendi ait oldukları toplumun üretim günümüze kadar sürdürdüğü müzik türlerinden de haberdar olmalarının sağlanabilmesi son derecede önemlidir. TSM ve THM gibi türlerin gençlerimizle tanıştırılması ve gençlerimizin bu müzik türlerini sevmeleri için gerekli çalışmaların yapılmasının kültürel devamlılığın sağlanabilmesi adına önemli bir husus olduğu söylenebilir. Birey ve toplum arasındaki etkileşim göz önünde bulundurulduğunda eğitim-öğretim yoluyla gençlere kazandırılacak kazanımların, onların ait oldukları toplumun sahip olduğu kültürel zenginlikler hakkında bilinç sahibi olabilmelerinde, bu sayede kültür aktarımının devamlılığı sağlanarak gelecekte sosyal ve kültürel yönden gelişmiş bir toplum haline gelme sürecine önemli ölçüde katkı sağlayabileceği söylenebilir.

Araştırmanın diğer önemli bulguları arasında öğrencilerin büyük çoğunluğunun dinlemeyi tercih ettikleri müzikler konusunda ailelerinden, arkadaş çevrelerinden, kitle iletişim araçlarından ve okulda verilen müzik derslerinden etkilenmediklerini, konser, dinleti, koro çalışması vb. müziksel etkinliklere katılmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Gerek okulda gerekse okul dışında düzenlenen müziksel etkinliklere katılmanın genç bireylere kültürel bilgi katmanının yanı sıra onları sosyal ve ruhsal yönden de geliştirebileceği göz ardı edilmemelidir. Genç bireylerin okulda ya da okul dışında gerçekleştirilen müziksel etkinliklere katılmaları onların sosyal yaşamlarını renklendirerek bireysel gelişimlerine ve kültürel gelişimlerine önemli katkılar sağlayacağından bu tür etkinliklere katılmaları konusunda teşvik edilmelerinin son derece önemli olduğu söylenebilir.

Çalışma grubunun müzik dinleme aracı olarak en fazla cep telefonunu kullandıkları anlaşılmaktadır. Bu durum ile ilgili olarak cep telefonunun genç bireylerin yaşamlarında önemli ölçüde etkileri olduğunu söylemek mümkündür. Genç bireylerin diğer kitle iletişim araç-gereçlerini kullanma oranları göz önünde bulundurulduğunda teknolojiye çeşitlilikten yeterince faydalanmadıkları söylenebilir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun hangi amaçlarla müzik dinledikleri ile ilgili olarak sorulan soruya “dinlenmek ve rahatlamak amacıyla” müzik dinlemeyi tercih ettikleri yanıtını verdikleri görülmektedir. Gençlerin dinlemeyi tercih ettikleri müziklerin, onların kişilik

gelişimi üzerinde olumlu olduğu kadar olumsuz etkilerinin de olabileceğini unutmamak gerekmektedir. Ders plânlarında yer alan şarkılardaki sözlerin içerdiği konular öğrencilerin psiko-sosyal ve bilişsel yönlerinin gelişimine de olanak tanımakta, öğrenme sürecinin daha eğlenceli ve etkili bir şekilde işlenmesini mümkün kılmaktadır. Müziğin duyguları ifade etmede, biçimlendirmede ve yönlendirmede etkili bir araç olduğu göz ardı edilmemelidir. Gençlerimizi ergenlik döneminin ve okul yaşamının getirmiş olduğu stresten, sıkıntılı ruhsal durumlardan az da olsa uzaklaştıracak, duygularını ifade edebilmelerine imkân sunabilecek nitelikli ve kaliteli müzik türlerine yönlendirilmelerinin gerekliliğinden söz edilebilir.

Bu çalışmanın bazı kısıtlılıkları bulunmaktadır. Çalışmanın 2016-2017 eğitim-öğretim yılını kapsamı, uygulanan anketin Zara ilçesinde bulunan dört okulu kapsamı çalışmanın kısıtlılıkları olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla, çalışmada ulaşılan sonuçların Türkiye genelinde yorumlanmaması gerekliliği unutulmamalıdır. Gelecek çalışmalarda müzik tercihlerinin belirlenmesine yönelik veri toplama tekniklerinin kapsamı genişletilebilir ve farklı analiz yöntemleri kullanılarak konu daha detaylı olarak incelenebilir. Farklı bölgesel niteliklere sahip evrenlerin karşılaştırılmasıyla çalışma daha geniş kapsamlı hale getirilebilir.

KAYNAKÇA

- Aydoğan, S. (1990). “Orta Öğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları”, Birinci Müzik Kongresi-Bildiriler, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Set Ofset Matbaacılık, Ankara, s.73-128.
- Bulut, D. (2011). “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müzik Profillerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *e-Journal of New World Sciences Academy*, Vol: 6/No: 4, s. 412-426.
- Çiçek, S. (2000). “İlköğretimde Müzik”, Ezgi Yayınevi, Bursa.
- Çoban, A. (2005). “Müzik Terapi”, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Düzbastılar, M. (2017). “Müzik Eğitiminin Müzikal Tercihler Üzerine Etkisi”, *International Journal of Social Sciences and Education Research Online*, <http://dergipark.gov.tr/ijsser> Cilt: 3/Sayı: 5, s. 1485-1493.
- Göksel, R. E. (2013). “İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Farklı Müzik Türlerine İlişkin Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi Kars İli Örneği”, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bölümü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kamalı, C., Temiz, E. (2017). “Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Tercihlerinin Ve Bu Tercihleri Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi”, *Fine Arts (NWSAFA)*, Cilt: 12/Sayı: 4, s. 280-298.
- Kulaksızoğlu, A. (2001). “Ergenlik Psikolojisi”, Remzi Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Kuyucu, M. M. (2010). “Ortaöğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Türk Sanat Müziğine Yaklaşımı”, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özal, İ. (2002). “4-6 Yaş Anaokulu Çocuklarına Uygulanan Müzik Eğitiminin Müziksel Ses ve İşitsel Algı Gelişimlerine Etkileri”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Say, A. (2001). “Müziğin Kitabı”, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

- Soycan, M. (2013). “*Konya İli Ortaöğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müziksel Beğenileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma*”, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Tezbaşaran, A. A. (1997). “*Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu*”, Türk Psikologlar Derneği, Ankara.
- Uçan, A. (2005). “*İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*”, Evrensel Müzik Evi, Ankara.
- Uludağ, S. (1992). “*İslam Açısından Musiki ve Sema*”, Uludağ Yayınları, Bursa.
- Ulutürk, N. (2008). “*Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türleri*”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.
- Uslu, B., Vural, G. F. (2011). “Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğrencileri ve Müzik Öğretmenlerinin Müziksel Beğenileri: Niğde İli Örneği”, *e-Journal of New World Sciences Academy FineArts*, Cilt:6/Sayı: 2, s. 250-260.
- Yazıcı, T., İrven, D. (2015). “Mesleki Müzik Eğitimi Almakta Olan Üniversite Öğrencilerinin Müzik Tercihleri ve Beğenileri Üzerine Nicel Bir Araştırma” *Turkish Journal of Arts And Social Sciences (TJASS)*, 2015, Cilt:1/Sayı: 1, s. 35-50.